

1. İSİM

TIP 550 ADLİ TIP STAJI

2. TANIM

Bu stajda adli tıp ile ilgili temel kavramlar ve hukukun temel ilkeleri bağlamında Türk Hukuku'nda ilgili, önemli hukuki kavramlar anlatılmaktadır. Adli bilimler; adli olgu ve olayların çözümünde gerekli teknik ve bilimsel verileri; haksızlığın nesnel verilerini araştıran bilim alanlarıdır. Adli tıp adli nitelikli, tıbbi içerikli olgu ve olayların çözümünde gerekli tıbbi bilgileri sağlayan, temel olarak bilirkişilik fonksiyonuna yönelik tıp disiplini. Adli olgu ve olaylarda olayın açıklanması, olaya karışan kişilerin belirlenmesi, olayların sebepleri, sonuçları ve sebep- sonuç ilişkilerinin tespit edilmesi yoluyla adaletin sağlanmasına hizmet etme amacını taşır. Adli tıp yalnızca postmortem incelemeleri konu almaz aynı zamanda, travmanın klinik değerlendirilmesi, ve patolojisi ile de ilgilenir. Adli araştırmacı durumu klinik, patolojik ve medikolegal yönlerden de araştırarak ve sonuçlara varacaktır.

Staj 29 saat teorik ve 11 saat pratik uygulama olmak üzere toplam 40 saattir. Dersler; giriş ve tanımlama, tıp hukuku, adli travmatoloji, adli jinekoloji, adli patoloji ve tanotoloji, sosyal adli tıp, adli psikiyatri, adli toksikoloji, adli seroloji ve adli genetik olarak sıralanabilecek 9 ana başlık altında ele alınmakta, konular teorik olarak anlatıldıktan sonra uygulamaları yapılmaktadır.

Giriş ve tanımlama: Adli tıbbın tanımı yapılarak tıp uygulamasında sık karşılaşılan adli olgu ve olayların neler olduğu, hangi tıbbi olguların adli bildirimini yapılması gerektiği konusunda bilgi verilmekte; adli bilimler ve adli tıp alanının alt disiplinlerinin tanıtılması, bilirkişilik kavramı, Türkiye'de adli tıp ile ilgili hukuki düzenlemeler ve bilirkişilik kurumlarının tanıtılması bölümlerini de içermektedir.

Tıp Hukuku: Bu bölümde; tıbbi uygulama ile ilgili hukuki düzenlemeler ve hekimin etik - hukuki sorumlulukları ele alınmaktadır.

Adli Travmatoloji: Yaşayan hastalar açısından adli olgularda hak aşımının nesnel verilerinin neler olduğu, delillerin nerelerden nasıl toplanacağı, nasıl nakledileceği, nasıl değerlendirileceği- yorumlanacağı anlatılmaktadır. Başlıca yara çeşitleri ve bunların adli tıp açısından tarifleri, yaraların oluşum mekanizmaları ve yaranın nasıl meydana geldiğinin belirlenmesi, yara oluşum zamanı ile ilgili bilgiler aktarılmakta, kişide meydana gelen zararın nasıl belirleneceği, zararın ağırlaşmasına neden olabilecek faktörlerin nasıl belirleneceği, Türk Hukuku açısından travma ve travma skorları tartışılmaktadır. Bu bölümde mekanik kuvvetler, fiziksel etkenler (soğuk, ısı, elektrik, radyasyon) sonucu meydana gelen yaraların özellikleri ve birbirlerinden ayırım ölçütleri tartışılmakta. Ateşli silahlar ve ateşli silah yaralanmalarında atış mesafesi tayini açısından cilt bulguları tanıtılmaktadır.

Adli Jinekoloji: Gebelik, doğum ve lohusalıkta karşılaşılan adli olgular, tanı kriterleri ve ilgili hukuki süreçler hakkında bilgi verilmektedir. Cinsel saldırılar- cinsel saldırı olgusunda madur ve sanık açısından olay yeri incelemesi, adli muayene ile delil toplanması anlatılmaktadır.

Adli Patoloji ve Tanotoloji: Bu bölümde; ölüm kavramı hukuki kavramlar ve tıbbi süreçler açısından ele alınmakta; ölüm çeşitleri, adli tıp açısından ölüm kavramı, ölüye saygı ve ölümün toplumsal ve hukuki boyutu, beyin ölümü kavramı ve Türk Hukuku'nda transplantasyon, ölü muayenesi, ölümün araştırılması, olay yeri incelemesi, ölüm nedeni, ölüm yeri ve zamanı, ölenin kimliğinin belirlenmesi (antropolojik, serolojik, moleküler uygulamalar) ile ilgili bilgiler aktarılmakta, adli tıp uygulamasında sık karşılaşılan bazı olgularda ölüm sonrası tespit edilebilecek bulgular tartışılmaktadır. Ölü muayenesi ve otopsi uygulaması ile ilgili hukuki süreçler öğretilmekte ve otopsi tekniği hakkında bilgi verilmektedir.

Sosyal Adli Tıp: Şiddetin adli tıp boyutu ana hatlarıyla ele alınmakta fiziksel- cinsel- psikolojik şiddet uygulamaları, çocuğa yönelik şiddet ve çocuk istismarı, kadına yönelik şiddet, yaşlı istismarı kavramları adli tıp açısından anlatıldıktan sonra şiddet uygulamalarının kurbanda ve saldırganda tespit edilebilecek delillerinin neler olduğu ve bu delillerin nasıl tespit edileceği konusunda teorik ve pratik uygulama yapılmaktadır.

İnsan hakları kavramı ve tarihçesi ele alınmakta, insan hakları ihlallerinin neler olduğu, adli tıp uygulamalarında sık karşılaşılan insan hakları ihlallerinin nesnel verilerinin neler olabileceği, bu verilerin nasıl belirleneceği ve adli makamlara nasıl aktarılacağı konusunda bilgi aktarılmaktadır. İstanbul protokolü tanıtılmaktadır.

Adli Psikiyatri: Ceza ehliyeti, hukuki ehliyet kavramları anlatılmakta, Türk Hukuku'nda kişinin akli durumunun değerlendirilmesi gereken durumlar açıklanmakta, aydınlatılmış onam ve onamın geçerli olması için gerekli kriterler aktarılmaktadır.

Adli Toksikoloji: Adli toksikoloji ve inceleme yöntemleri konusunda bilgi verilmekte, sık rastlanılan toksik maddeler, zehirlenmelerin canlıda ve ölüdeki makroskopik bulguları aktarılmaktadır.

Staj sonunda tüm aktarılan bilgilerin adli makamların anlayabileceği ve kullanabileceği veriler şeklinde bir rapor haline getirilmesi uygulamalı örneklerle açıklanmakta, öğrencilerin klinik adli tıp uygulamalarını ve adli otopsi uygulamalarını yerinde görmeleri sağlanmaktadır. Staj kapsamında teorik dersler; konu ile ilgili resimler ve 3 adet otopsi filmi ile desteklenmektedir.

3. DÜZEY

a.Önkoşul:

Yok.

b. Amaçlar:

Öğrencinin, hekimlik mesleğini uygularken tabi olduğu kuralları bilmesi ve uygulayabilmesi; adli olguların çözümünde gerekli belli başlı teknik ve bilimsel bilgilerin ve çözümleme metodolojisinin öğrenilmesi; adli nitelikli tıbbi içerikli olgu ve olayların hukuki kavramlarla ilişkilerini anlayabilecek, ifade edebilecek, bir rapor halinde adli makamlara sunabilecek düzeyde bilgi ve beceri sahibi olması için gerekli bilgi ve becerileri kazanması; Türk Hukuku'nda yer alan tıp ile ilgili, adli tıp ile ilgili düzenleme ve değerlendirmelerin öğrenilmesidir.

c.Öğrenim Çıktıları:

Öğrencilerin; hekimlik mesleğini uygularken tabi olduğu kuralları; adli olguların çözümünde gerekli belli başlı teknik ve bilimsel bilgileri ve çözümleme metodolojisini öğrenecekleri; adli nitelikli tıbbi içerikli olgu ve olayların hukuki kavramlarla ilişkilerini anlayabilecek, ifade edebilecek, bir rapor halinde adli makamlara sunabilecek düzeyde bilgi ve beceri sahibi olacakları; Türk Hukuku'nda yer alan tıp ile ilgili, adli tıp ile ilgili düzenleme ve değerlendirmelerin öğrenilmesi umulmaktadır.

Referanslar:

Kitaplar :

- Knight B. (2004), Forensic Pathology, Great Britain, ARNOLD, LONDON- Third Edition.
- Polat O. (2007), Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı [Description, Child Abuse and Neglect All of The Dimentions]..Ankara: Seçkin Yayıncılık;. 1. Baskı

- Mason J K. Purdue B N., (2000), The Pathology of Trauma, USA: Oxford University Pres Inc, Newyork- Third Edition.
- Di Maio V J. Di Maio D., (2000), Forensic Pathology, USA: CRC press, Newyork – Second Edition
- Soysal Z. Çakalır C., (1999), Adli Tıp [Forensic Medicine](Cilt I, Cilt II, Cilt III), İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınlarından, Rektörlük No: 4165, Fakülte No: 224.
- Soysal Z. Eke M., Çağdır S., (1999), Adli Otopsi [Forensic Autopsy](Cilt I, Cilt II, Cilt III), İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınlarından, Rektörlük No: 4164, Fakülte No: 223.
- Soysal Z. (2003), Adli Obstetrik / Jinekoloji [Forensic Gynecology and Obstetric](Cilt I, Cilt II), Adli Tıp Kurumu Yayınları -9.
- Fatteh A. (1973), Handbook of Forensic Pathology, Lippincott Company Philadelphia- Toronto.
- Polat O.(2000), Adli Tıp [Forensic Medicine], DER Yayınları No: 290.
- Dinçmen K. (1984), Adli Psikiyatri [Forensic Psychiatry], Birlik Yayınları.
- AŞCIOĞLU Ç. Tıbbi Yardım ve El Atmalardan Doğan Sorumluluklar [Responsibilities Related to Medical Treatment and Intervention]. Ankara 1993.
- AYAN M. Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk[Responsibilities Related to Medical Treatment and Intervention]. Kazancı Kitap Ticaret A.Ş. 1991.
- BLOOM W.S., (1964): The Doctor and His Patient – A Sociological Interpretation, A Free Press Paperback
- BÜKEN E., BÜKEN NÖ. "Tıpta Malpraktis ve Etik Yönleri [Ethical Aspects of Malpractice in Medicine", Yaşama Dair Etikçe Bir Bakış (An Ethical Glance Concerning Life) , Arda B. Büken NÖ. Duman YÖ. Öztürk H. Şahinoğlu S. Yetener M. Yıldız A. (Publication Committee). Ankara Medical Society Publ. 2002. p:86-112.
- BÜKEN E., BÜKEN NÖ. Yasal ve Etik Yönleriyle Türkiye'de Tıbbi Malpraktis [Legal and Ethical Aspects of Medical Malpractice in Turkey], Çağdaş Tıp Etiği (Modern Medical Ethics), Demirhan Erdemir A., Öncel Ö., Aksoy Ş.(Eds). Nobel tıp kitabevleri. 2003. p: 163-178.
- HANCI H., Hekimin Yasal Sorumlulukları ve Hakları [Rights and Responsibilities of Doctors], İkinci Baskı Toprak Ofset ve Matbaacılık Ltd. Sti.,İzmir,1999.
- HATUN Ş. Hasta Hakları [Patient Rights]. İletişim Yayınları, İstanbul, 1999.
- JONES B., Somers P., Preparation of Reports and Overview of The Law, Medicolegal Reporting in Surgery, Jones B.(Ed)., Churchill Livingstone, 1997: 1-19.
- KÖROĞLU E, Sağlık Mevzuatı [Legislations and Regulations on Health], Hacettepe Yayın Birliği, 2. Bas., Ankara,1987.
- KÖROĞLU H., Türk Mahkemelerinde Bilirkişilik ve Bilirkişi Kurumları [Expertise on Turkish Court and Expertise Institutions], Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001.
- SAYEK F., Sağlıkla ilgili Uluslararası Belgeler [International Documents on Health], Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Yayını,Ankara, 1998
- ŞENOCAK Z. Özel Hukukta Hekimin Sorumluluğu [Responsibilities of Doctors on Private Law]. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No. 529. Ankara Üniversitesi Döner Sermaye Yayınları No. 44, Ankara 1998
- TABABET UZMANLIK TÜZÜĞÜ [Medical Expert Legislation], (1973): 4.5.1973/76229.
- TAŞKIN A. Organ ve Doku Nakillerinde Hekimin Cezai Sorumluluğu [Responsibilities of Doctors on Organ Donation]. Adil Yayınevi, Ankara, 1997.
- Borçlar Kanunu, Kanun Numarası: 818, Kabul Tarihi: 22.04.1926, Resmi Gazete Yayım Tarihi: 359/29.04.1926.
- Adli Tıp Kurumu Kanunu, Kanun Numarası [Rule of Forensic Medicine Institute]: 2659, Kabul Tarihi: 14.04.1982,Resmi Gazete Yayım Tarihi: 17670/20.04.1982.
- Hasta Hakları Yönetmeliği,Resmi Gazete Yayım Tarihi: 23420/01.08.1998.
- BAYRAKTAR K. Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu[Penal Responsibilities of Doctors]. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul, 1972.
- BÜKEN E., 1990 – 2000 Yılları Arasında Adli Tıp Kurumu Birinci ve İkinci İhtisas Kurullarına Obstetrik ve Jinekolojik Tıbbi Uygulama Hatası İddiasıyla Gönderilen Olguların Adli Tıp Açısından İrdelenmesi, T.C. Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı Uzmanlık Tezi, İstanbul, 2002

- ÇANKAYA H. Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğunun Temel Prensipleri ve Hekim Sorumluluğunda Kusurun Değerlendirilmesi. Adli Tıp Kurumu, Uzmanlık Tezi, İstanbul, 1991.
- KAYABEYOĞLU İ., Tıbbi Uygulama Hataları ve Adli Tıp Açısından İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı, Doktora tezi, İstanbul 2000: 5.
- KAYALI Z. Uygunluk Sebebi Olarak Tıbbi Müdahaleler. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996.
- KESKİN R. Sağlık Personelinin Obstetrik ve Jinekoloji Uygulama Hatalarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, İstanbul, 1996

Makaleler :

- BUKEN NO, BUKEN E., "The Legal and Ethical Aspects of Medical Malpractice in Turkey". Selected Legislation and Jurisprudence. The European Journal of Health Law, Volume 10, No. 2, 199-214
- BÜKEN NO. BÜKEN E., "Yasal ve Etik Yönleriyle Türkiye'de Tıbbi Malpraktis [Legal and Ethical Aspects of Medical Malpractice in Turkey]", Tıp Etiği- Hukuku- Tarihi Dergisi (Turkish Clinics Journal of Medical Ethics, Law and History), 11(2): 140-147(2003).
- CALLENS S., Medical Civil Liability in Belgium. Four Selected Cases, European Journal of Health Law, 1 ,2003. 115-133.
- CASSALS M. M., Igualada J. R.,Feliu J. S., Medical Malpractice Liability in Spain: Cases, Trends and Developments, European Journal of Health Law 2003,1, 151-179.
- COHEN R.M., Why Error Reporting System Should Be Voluntary, BMJ, 18 March 2000; 320; 728 - 9
- Committee on Professional Liability. Managing Orthopaedic Malpractice Risk. American Academy of Orthopaedic Surgeons, 2000.
- GÜNDOĞMUŞ ÜN, Bilge Y, Kendi Ö, Hancı İH. Hekimlerin yasal sorumluluğunun yüksek sağlık şurası açısından irdelenmesi. Adli Tıp Bülteni, 1997; 2: 66-69.
- GÜNDOĞMUŞ ÜN, Ersoy N, Biçer Ü. Yüksek Sağlık Şurası kararlarının etik açıdan değerlendirilmesi. Toplum ve Hekim Dergisi, 1998; 13: 14-17.
- ÖZSUNAY E. Alman ve Türk Hukuklarında Hekimin Hastayı Aydınlatma Ödevi ve İstisnaları. Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler V. Sempozyumu, İstanbul, 1983: 31-60.

4. ZORUNLU/SEÇMELİ DERS

Zorunlu derstir.

5. ÖĞRETİM ELEMANLARI

Doç. Dr. Erhan Büken

6. SÜRE

40 saatlik ders içeriği aşağıda gösterilmiştir.

Saat	Topics
1	Adli Tıp; tanımı ve kısa tarihçesi
2	Bilirkişilik
3,4	Hekimin hukuki sorumluluğu ve hakları
5,6	Mekanik kuvvetlere bağlı yaralanmalar;
7	Fiziksel etkenlere bağlı yaralanmalar; Donma, yanık, elektrik, radyasyon hasarı

8,9	Ateşli silah yaralanmaları
10	Yaralar; pratik uygulama
11	Adli patoloji ve Tanatoloji : Ölüm kavramı
12	Ölü muayenesi ve keşif
13,14,15	Postmortem değişimler
16	Ölüm sebebinin belirlenmesi, ölüm zamanının belirlenmesi
17	Zorlamalı ölümler, doğal ölümler
18	Olay yeri incelemesi; pratik uygulama
19,20	Kimliklendirme : Adli antropoloji, adli seroloji, adli tıpta moleküler genetik yöntemlerin kullanılması – DNA analizi amacıyla delil toplama
21, 22	Asfiksi ve asfiksiye bağlı zorlamalı ölümler
23,24	Adli toksikoloji
25,26	Sosyal Adli Tıp: Şiddet, Çocuk istismarı ve ihmali, İnsan hakları ihlalleri
27,28	Adli Jinekoloji; Cinsel saldırılar, Gebelikte travma, Anne ölümleri
29 - 34	Adli otopsi ve uygulaması
35- 40	Klinik adli tıp uygulaması

7. ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEMLERİ:

Staj programı teorik dersler ve pratik uygulamalardan oluşmaktadır.

8. DEĞERLENDİRME:

Test sınavı

9. DİL:

Türkçedir.